

A SZERKESZTŐTŐL...

A társadalmi integráció hatékony eszköze

Az európai integráció jelenlegi válsága alkalmat teremt az Európai Unió számára, hogy ne csak az Alkotmányról, de a 2007–2013 közötti időszakra tervezett strukturális alapokról is véleményt mondjon.

Az Európai Szegénységellenes Hálózat már régóta hangoztatja, hogy a strukturális alapok a társadalmi integráció hatásos eszközévé válhat. Azt is tudjuk, hogy ennek a kiaknázása mindmáig messze elmaradt a lehetőségektől. A társadalmi integrációnak még közel sem tulajdonítanak akkora jelentőséget, amekkorát megérdemelne. A kormányok a társadalmi integrációval foglalkozó civil szervezeteket (NGO-kat) eddig nem vonták be a munkába a szükséges mértékben, partneri szerepet pedig különösen nem szívesen adtak nekik. Az alapokról szóló konzultációs folyamat még erőtlenné. Eddig alig-alig éltek olyan kreatív eszközökkel, amelyek révén a strukturális alapok a kirekesztett közösségekhez is eljutnának, például a globális segélyek (global grants) és a technikai segítségnyújtás (technical assistance) eszközeivel. A Bizottság csekély érdeklődést mutat az iránt, hogy gyakorolja az átláthatóság, a partnerség és az integráció európai követelményei teljes körű megvalósításának felügyeletére vonatkozó jogosultságait.

Az európai integráció folyamatában most beállt kényszerű szünet az a kritikus pillanat, amikor az új strukturális alapok erőre kaphat, hogy 2007-től megújult céltudatossággal haladhasson előre.

Brian Harvey
az EAPN tanácsadója

AZ EU STRUKTURÁLIS ALAPJAI

TARTALOM

EU-alapok, 2007–2013

- Az új strukturális alapok: teret ad a lehetőségeknek?
- EAPN kézikönyv: második kiadás
- Nincs megállapodás a pénzügyi előirányzatról – egyelőre
- A közösségi stratégiai iránymutatások. Interjú Elisa Rollerrel, a REGIO főigazgatójával
- A brit civil ágazat tapasztalata a strukturális alapokról
- Az NGO-k mint a folyamat szerves részei
- Az új tagállamok és a strukturális finanszírozás: Egy magyarországi tapasztalat
- Hasznos linkek

Hírek az Egyesült Királyságból

- Az EU brit elnökségének prioritásai
- Az EAPN egyesült királysági hálózata
- Az integrációs NAP felhasználása a „Hallasd a hangod” programban

Az új strukturális alapok: teret ad a lehetőségeknek?

A strukturális alapok története a javak nemzetek fölötti elosztásának egyik legizgalmasabb – és legsikeresebb – epizódja lehetne; tennivaló azonban még akad bőven.

A strukturális alapokon keresztül az Európai Unió leghátrányosabb helyzetű területei és emberek csoportjai részére eljuttatott források kifejezetten hozzájárultak az „életszínvonalbeli árkok” csökkentéséhez az Európai Unión belül, és elősegítették a gazdasági és társadalmi fejlődést, ugyanakkor ráirányították a figyelmet az egyes európai politikai intézkedések ilyen újraelosztó szerepének szükségességére.

A társadalmi integráció dimenziójának valódi hangsúlyt kell biztosítani a strukturális alapok közelgő programkészítési időszakában is; mivel bár a strukturális alapokra vonatkozó új rendeletek ígéretesnek tűntek e tekintetben, néhány megtévesztő jelzés is felszínre került az elmúlt néhány hónap során. Az, hogy az Európai Tanácsban június 16–17-én nem született megállapodás a pénzügyi előirányzatról, egyes tagállamok pedig erős nyomásgyakorlással próbálják csökkenteni a költségvetést, valószínűleg azt vetíti előre, hogy a strukturális és kohéziós politikákra előirányzott forrásokat jelentősen korlátozni fogják. A civil szervezetek bevonása iránti mérsékelt lelkesedés, továbbá az a tény, hogy a lisszaboni agenda átdolgozása az egyenlőtlenség szellemében, a szociális pillér rovására fejt ki a hatását a strukturális alapok egész folyamatában, csökkenti annak esélyét, hogy a társadalmi integráció kiemelt jelentőséget kapjon az új tervezési időszakban.

Pedig a strukturális alapokban benne rejlik a lehetőség a szegénység és a társadalmi kirekesztés enyhítésére az Európai Unióban; de ez csakis akkor valósulhat meg, ha ezeket világosan meghatározott prioritások, értékek és módszerek alapján irányítják.

Közösségi stratégiai iránymutatások
(Community Strategic Guidelines)

Amikor az új strukturális alapokat 2004 tavaszán előterjesztették, a Bizottság az eljárási szabályok jelentős változtatásáról intézkedett. A tagállamok nagyobb felelősséggel tartoznak azért, ahogyan a strukturális alapokat az adott országban működtetik, ezzel szemben a Bizottság által gyakorolt felügyelet csökkenni fog. A strukturális alapok működtetéséhez kapott nagyobb függetlenségért cserébe a Bizottság elvárja a tagállamoktól, hogy saját strukturális alapjaikat a *közösségi stratégiai iránymutatások* összefoglaló néven ismert közös témáknak megfelelően alakítsák ki.

Június 29-én az Európai Bizottság *Kohéziós politika a növekedés és a munkahelyteremtés szolgálatában – közösségi stratégiai iránymutatások 2007–2013* címmel közzétette végleges javaslatát.

A tanulmány újrafoglalja a közösségi iránymutatásokat az átdolgozott lisszaboni stratégia *Fejlődés és munkahelyteremtés* szempontjából; nem véletlenül kapta a „Kohéziós politika a növekedés és a munkahelyteremtés szolgálatában” címet. Az EAPN rámutatott, hogy míg az eredeti lisszaboni stratégia (2000) kiegyensúlyozott elkötelezettséget tanúsított a gazdasági, szociális és a fenntartható fejlődés iránt, az átdolgozott stratégia (2005) egyoldalúan a gazdasági pillérre helyezi a hangsúlyt.

A tanulmányban a közösségi stratégiai iránymutatások hangsúlya erőteljesen a „munkahelyteremtés és fejlődés” programján van. A fejlődés azonban önmagában nem fogja megoldani a szegénység és a társadalmi kirekesztés problémáját Európában: a történelem megmutatta, hogy a növekedés, ha szociális felelősség nem társult mellé, valójában csak még tovább fokozta a szegénységet és az egyenlőtlenségeket. A társadalmi integrációt célzó politikáknak egyrészt központilag kell megfelelniük a nagyarányú munkanélküliség kihívásának Európában, másrészt a szegénység és a társadalmi kirekesztés munkaerőpiacon messze túlmutató problémáival is szembe kell nézniük.

**A fejlődés
önmagában nem
fogja megoldani
a szegénység és
a társadalmi
kirekesztés
problémáját**

Át(nem)gondolt kulcskérdések

A kormányzat kérdése az alapok egyik fontos szempontja, és a Bizottság helyesen tette, hogy egy ilyen témát felvetett, de az iránymutatásokban megfogalmazott javaslatok messze elmaradtak a lehetőségektől. A Bizottságnak – noha felismerte a kormányzati szereplők hatáskör-növelésének fontosságát a strukturális alapok terén, nem sikerült felismernie a hasonló intézkedések jelentőségét a civil társadalom és a nem kormányzati szervezetek számára.

Az iránymutatások prioritásai és témái között üdvözlendő kötelezettségvállalások találhatók a társadalmi integráció iránt a közlekedés, az innováció és a vállalkozás, a foglalkoztatás, a szociális védelmi rendszerek és a városok korszerűsítése terén. Részletes rendelkezéseket olvashatunk az integrációhoz vezető útról, a szociális támogató és gondozószolgáltatokról és a közösségi fejlesztésről. Azonban a vidékre vonatkozó és a határ menti együttműködésről szóló fejezetek, valamint a több és jobb munkahely teremtése területén még bőven maradt fejlesztendő. A minőségi foglalkoztatás megemlézése nagyon öröndetes, de hiányzik mellőle a közös munkaadói és munkavállalói fellépés szükségességének hangsúlyozása a jobb minőségű munkahelyek teremtése érdekében. Ugyanígy nem kapott nyomatékot az az igény, hogy a szegénység és a társadalmi kirekesztés megelőzését és leküzdését szolgáló szociális védőrendszerek erősítéséről – nem pedig gyengítéséről – gondoskodni kell addig is, amíg a sokat dicsért modernizációs folyamat végbemegy.

Végre felismerték az EQUAL jelentőségét, de az iránymutatásokat még meg kell erősíteni oly módon, hogy a tagállamoktól megköveteljék az EQUAL alapelveinek általános érvényre juttatását.

A közösségi stratégiai iránymutatásokról szóló végleges megállapodásra csak az új strukturális alapokról szóló rendeletek elfogadása után kerülhet sor.

A strukturális alapokról szóló rendeletek: helyzetkép

2004 júliusában az Európai Bizottság közzétette az új strukturális alapokról szóló rendelettervezeteket a 2007–2013 közötti

időszakra. Ez egy terjedelmes általános rendelet, amelyet rövid, specializált rendeletek követnek: az Európai Szociális Alapról, a Kohéziós Alapról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a határ menti eszközzel. Az utolsó rendelettervezet az új vidékfejlesztési alapról, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapról (EAFRD – EMVA) szól.

Az új strukturális alapokról szóló rendeleteket a Parlament már megvitatta; ám előbb még a pénzügyi előirányzatról szóló megállapodást is meg kell kötni ahhoz, hogy a Tanács elfogadhassa őket.

A Tanács inkább elhagyna minden kifejezett utalást az NGO-kra

A jelenlegi tárgyalási folyamaton belül az egyik legizgalmasabb, az EAPN számára is fontos kérdés éppen az NGO-k és a civil társadalom teljes jogú partnerként való elismerése a strukturális alapok folyamatában – már a tervezéstől egészen a végrehajtás, nyomon követés és értékelés befejezéséig. Habár a Bizottság által 2004 júliusában előterjesztett első tervezet kifejezetten teljes jogú partnerként említette az NGO-kat, a Tanács ezt a javaslatot úgy kívánja felhívítani, hogy töröl minden kifejezett utalást az NGO-kra. Egyes parlamenti képviselők a szociális és környezetvédelmi civil szervezetek támogatásával jelenleg arra bátorítják a Tanácsot, hogy hagyja meg az eredeti megfogalmazást.

Nem véletlen, hogy az NGO-k bevonása vitatott téma a közösségi stratégiai iránymutatásokról zajló tárgyalásokon is, mivel az iránymutatásokban nem kap kellő súlyt a civil szervezetek által betöltött szerep erősítése a strukturális alapok tervezése, kivitelezése, teljesítése, végrehajtása és értékelése során, a strukturális alapok általános rendelkezéseiről szóló rendelettervezet 10. cikkében javasoltaknak megfelelően.

Az előttünk álló út

Ma Európában 69 millió ember él a szegénységi szint alatt. Ez a megdöbbentő szám is mutatja, hogy nyomós okunk van középpontba állítani a társadalmi különbségek problémáit napjaink modern európai társadalmában, mivel ezek sokkal nagyobb mértékűek, mint a területi egyenlőtlenség.

Annak ellenére, hogy a társadalmi integráció előmozdítását a strukturális alap politika egyik elemeként ismerik el, épp csak egy futó említésre méltatták a közösségi stratégiai iránymutatásokban. Figyelembe véve a veszélyt, hogy az iránymutatások esetleg azt az üzenetet közvetítik a tagállamok felé, hogy részesítsék előnyben a gazdasági kérdéseket a szociális szempontok rovására, újólag ki kell jelentenünk: nagy szükség van a társadalmi integráció dimenziójának erősítésére a rendeletekben és az iránymutatásokban egyaránt, valamint a forrásokban bővelkedő strukturális alapokban, amelyek finanszírozni tudnák a szegénység és a társadalmi kirekesztés leküzdéséhez szükséges intézkedéseket. Az Európai Uniónak megvannak az eszközei, hogy még a mi nemzedékünk életében megszüntethesse a szegénységet; miért érünk be kevesebbel?

Nuria Molina
az EAPN politikai és fejlesztési munkatársa

EAPN kézikönyv: második kiadás

Az EAPN idén ősszel jelenteti meg a strukturális alapokról szóló kézikönyvének második kiadását. Az elsőt, amelyet 1999-ben tettünk közzé, a társadalmi integráció terén tevékenykedő NGO-k használták a 15 „rég” tagállamban, illetve az új tagállamok előcsatlakozási programjaikban. Az új 2005–2006. évi kézikönyv kiegészül az új 2007–2013-ig érvényes strukturális alapokról szóló javaslatokkal és a tíz újonnan csatlakozott ország tapasztalataival. Ez a kézikönyv több mint használati utasítás a tekintetben, hogy miként segítsük a társadalmi integráció terén dolgozó NGO-kat sikeres pályázatokat benyújtani a strukturális alapokhoz.

A kézikönyv az alapok irányításának minden szempontjára kitér: hogyan szerezzük be az információkat és a fontos dokumentumokat, hogyan kell a partnerség elvét alkalmazni, ki irányítja az alapokat, mi a társadalmi integráció, a teljesítés, hozzáférés, figyelemmel kísérés, értékelés és technikai segítségnyújtás szerepe. A jó gyakorlatról készült esettanulmányokat közöl – megtoldva olyan példákkal is, hogy mire nem szabad a strukturális alapokat felhasználni. A kézikönyv persze mindenekelőtt azoknak az NGO-knak szól, amelyek a strukturális alapokat körülvevő politikát kívánják befolyásolni. Ahogyan az egyik kelet-közép-európai NGO

megfogalmazta: a strukturális alapok nemcsak a pénzről szólnak, hanem arról, hogy képesek legyünk az alapokat a társadalmi változások eszközeként felhasználni.

B.H.

Nincs megállapodás a pénzügyi előirányzatról – egyelőre

Európa nehéz pillanatait csak tovább nehezítette az Európai Tanács június 16–17-i ülésének kimenetele. A Tanács nem tudott megállapodni az EU 2007–2013 közötti költségvetéséről – annak ellenére sem, hogy az Európai Bizottság az eredeti indítványát (a bruttó nemzeti jövedelem (gross national income), a GNI 1,24%-áról) egy szerényebb szintre, 1,14%-ra csökkentette.

A megállapodás fő akadályát az elmúlt hónapokban az jelentette, hogy az EU-költségvetés hat nettó befizető országa a következő pénzügyi előirányzat kezdetétől az EU GNI-jének 1%-ára korlátozta volna a költségvetési összeget. A luxemburgi elnökség felismerte, hogy a megállapodás megszületésének kudarcát a politikai szándék hiánya idézte elő.

Bár a társadalmi integráció nem kapott kiemelt helyet a pénzügyi előirányzatban, indokoltnak tűnik a feltevés, hogy amennyiben a pénzügyi előirányzatot az európai GNI 1,24%-áról 1%-ára csökkentik, akkor a strukturális alapok társadalmi integrációt szolgáló intézkedései sebezhetőkké válhatnak. A strukturális alapok jelentősége mint a kirekesztés leküzdésének eszköze, valamint a strukturális alapok értéke mint az NGO-k finanszírozásának forrása, nem beszélve az új tagállamok helyzetéről, súlyos veszélybe kerülhet, ha a brit elnökség megpróbál mindenáron megállapodásra jutni.

N.M.

A közösségi stratégiai iránymutatások

Interjú Elisa Rollerrel (DG REGIO - Regionális Főigazgatóság, Európai Bizottság)

EAPN: Miről szólnak a stratégiai iránymutatások, és milyen új távlatokat fognak hozni a strukturális alapok következő időszakában?

Elisa Roller: Az Európai Tanács 2005. tavaszi ülészsaka új utakat nyitott az EU kohéziós politikájában, amelynek jelentősége a legmagasabb politikai szinten nyert jóváhagyást a lisszaboni stratégia céljainak elérése érdekében.



A Bizottságnak a kohéziós politikai programok következő, 2007–2013 közötti generációjára vonatkozó javaslatai 2 kiemelt prioritást ölelnek fel:

1. Erősíteni a kohéziós politika stratégiai vetületét, hogy biztosítsuk a kiemelt közösségi célok jobb integrálását a nemzeti és regionális fejlesztési programokba.
2. Biztosítani a kohéziós politika iránti fokozott tulajdonosi szemléletet a gyakorlat szintjén, és a jobb partneri viszonyt a Bizottság, a tagállamok és a régiók között.

A kohéziós politika stratégiai vetülete megmutatkozik a kohézióra vonatkozó közösségi stratégiai iránymutatásokban, amely szándéka szerint a tagállamokat, a régiókat és a helyi önkormányzatokat kívánja segíteni a gazdasági növekedés és munkahelyteremtés előmozdításában, valamint a szorosabb kölcsönhatás megvalósításában más közösségi prioritásokkal. Az iránymutatások a közelgő programozási szakasz felé tett első lépés szerepét töltik be, és a Nemzeti Stratégiai Referenciakeretek (National Strategic Reference Frameworks) alapjául fognak szolgálni.

Fog-e csökkenni a Bizottság felügyeleti szerepe?

A strukturális alapok (a továbbiakban: SA) decentralizáltabb irányításáért cserébe, a Bizottság javaslatai egy erőteljesebben stratégiai megközelítést irányoznak elő a kohéziós politikában. Ez lehetővé fogja tenni a nemzeti, regionális és helyi hatóságoknak, hogy sokkal inkább „gazdának” érezzék magukat az SA irányításában, ugyanakkor kihívást is jelent, mivel biztosítaniuk kell, hogy a különböző európai régiók összhangban maradjanak azon közösségi prioritással, hogy segíteniük kell a tartós gazdasági növekedés megvalósítását és több és jobb minőségű munkahely létrehozását.

Ön szerint az iránymutatások növelik-e az SA-k felhasználásának lehetőségét a társadalmi integráció javára?

Igen, feltétlenül. Különösen az iránymutatások harmadik prioritása („Több és jobb minőségű munkahely”), de az első és a második is („Vonzóbb helyé tenni Európát és a régióit a befektetők és a munkavállalók számára” és „A tudás és az innováció fejlesztése a növekedés érdekében”) választ ad a szegénység és a társadalmi kirekesztés csökkentése iránti igényre. Ez elvégezhető az egyenlőség előmozdítását vagy a hátrányos megkülönböztetés leküzdését célzó konkrét intézkedésekkel, illetve annak számbavételével, hogy az alapok kezelése hogyan hat a veszélyeztetett népeiséget alkotó férfiakra és nőkre, a hátrányos helyzetű csoportokra vagy ágazatokra.

De a munkahelyteremtés önmagában nem vezet el szükségszerűen a szegénység csökkenéséhez és a társadalmi integrációhoz...

Ez így van. Ezért hangsúlyozzuk az iránymutatásokban, hogy mind az összetartás, mind a versenyképesség célkitűzése esetében a társadalmi integráció az egyik legfontosabb alapelv a növekedés lehetőségének ösztönzésére a szegényebb régiókban és a gazdasági változás előmozdítására egyéb térségekben. A gazdasági tevékenység alapjainak szélesítése, a foglalkoztatás szintjének növelése és a munkanélküliség csökkentése létfontosságú a gazdasági növekedés fenntartása, valamint a szociálisan befogadó társadalmak előmozdítása és a szegénység elleni harc érdekében. Mindazonáltal a kohéziós politikának együtt kell járnia a tagállamoknak a teljes foglalkoztatás megvalósítását célzó politikák megvalósítása és a társadalmi és területi kohézió erősítése érdekében tett erőfeszítéseivel.

Hogyan képzei el az NGO-k részvételét az SA új fordulójában?

A Bizottság ragaszkodik hozzá, hogy biztosítsa az NGO-k részvételét az SA folyamatában, és eddig is támogatta bevonásukat az SA programok partnerségi intézkedéseibe. A Bizottságnak szándékában áll, hogy folytatja a szociális partnerekkel évente folytatott konzultációk gyakorlatát és a tagállamok

ösztönzését a partnerség elvének fenntartására a programkészítési ciklus különböző szakaszaiban. Az SA-ért felelős nemzeti és regionális szintű hatóságoknak garantálniuk kell a partnerek részvételét a folyamat valamennyi szakaszában.

Ön szerint az NGO-knak lesz-e hozzájárása az igazgatási képesség kiépítésére szánt alapokhoz?

A Bizottság kohéziós politikát érintő javaslatai tartalmazzak egy technikai segítségnyújtási keretet. Semmi nem zárja ki, hogy az NGO-k hozzáférhessenek ezekhez a pénzeszközökhöz, és részt tudjanak venni a programkészítési folyamatban.

Az interjút készítette: Nuria Molina

A brit civil ágazat tapasztalata a strukturális alapokról

2003–2004-ben az Egyesült Királyság önkéntes és közösségi ágazata 1052 projekt keretében 214,9 millió eurót költött szolgáltatásokra az Európai Szociális Alapból.

Az egyesült királyságbeli modell a lényegét tekintve egy valóban példa nélkül álló partnerség története. Ennek kulcsa pedig az egymást követő kormányok által felhasznált 2%-os technikai támogatás (TT), amely a programok lebonyolítására vehető igénybe. Ez tette képessé az önkéntes ágazatot arra, hogy az Európai Szociális Alap (ESZA) és az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) speciális követelményeinek megfelelően dolgozzon ki és hajtson végre projekteket. Ezen túlmenően, az NGO-k közeli kapcsolata a gazdaságilag/szociálisan kirekesztett csoportokkal lehetővé tette, hogy az alapokból a hátrányos helyzetűekhez és a legnehezebben elérhető csoportokhoz jusson el a segítség. Mivel a jelenlegi kormánypolitika figyelme egyre inkább a gazdaságilag inaktív csoportok irányába tolódik el, ehhez rendelkezésére áll egy kiterjedt civil szervezetekből álló infrastruktúra, amelyet az alapok közvetlen segítségével sikerült létrehozni.

A projektek végrehajtásán túl

Az NGO-k részvétele eddig sem csak a projektek végrehajtására korlátozódott. Az ágazat képviselőit meghívták a regionális és országos projektmonitorozó bizottságokba, így a szakmában érdekelt egyenrangú csoportokkal együtt részt vehetnek a projektek tervezésében, kiválasztásában és monitorozásában.

Az EU-nak biztosítania kell a megfelelő konzultációs eljárásokat

Az ágazat helyzetének hitelessége stratégiai értelemben a terepen dolgozó NGO-k elkötelezettségéből és szakértelméből ered. Például a londoni Önkéntes Ágazat Oktatási Konzorciuma (amelyet a londoni Kormányhivatalon keresztül az ESZA TT finanszíroz) sikeresen terjesztett be egy két városról szóló történetet, amelyben a fővárosban dolgozó emberek képzési igényeit (akik rendszerint kívülről érkező ingázók) megkülönböztetik a helybeli lakosokétól (akiket gyakorta a szociálisan hátrányos helyzet jellemez). Az ebből következő „befogadási” stratégia ma már fontos részét képezi a kormány Országos Készségfejlesztési Stratégiájára adott regionális válasznak. Ezekben a fontos vonatkozásokban az ágazat törekedett a foglalkoztatás és befogadás találkozási pontjainak növelésére, amit az EU szintjén a Nemzeti Cselekvési Tervek fogalmazznak meg.

Előremutató utak

A „gazdaságilag inaktív népesség” problémájának előtérbe helyezése felhívja a figyelmet a legnehezebben elérhető csoportoknak szánt programok kidolgozására. Ezen a téren a hangsúlyt a hozzájárás és képességépítési stratégiákra kell helyezni azoknál a kisebb NGO-knál, amelyek az átlagosnál nehezebb környezetekben tevékenykednek. A jövőbeli prioritásokban helyet kell hagyni azon globális (kis) támogatási kezdeményezések építésére és általános érvényesítésére, amelyeket a brit kormány úttörő módon a jelenleg folyó ESZA-program keretében felvállalt. Az EU foglalkoztatás- és szociálpolitikai minisztereinek Belfastban tartandó júliusi informális tanácsi összejövetelét megelőzően az angliai EAPN más civil szervezetekkel összefogva nyilatkozatot tett közzé, az alábbi kifejezett ajánlásokkal:

- Az EU-nak minden elérhető politikai és finanszírozási eszközzel támogatnia kell a

szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelmet, és jobb szinergiát kell kialakítani az integrációs, foglalkoztatási és növekedési stratégiái között.

- Az EU-nak csomag típusú megállapodást kell kidolgoznia intézményei és az önkéntes ágazat között, hogy biztosítsa a megfelelő konzultációs eljárások és átlátható munkavégzési gyakorlatok érvényesülését.
- Egy erős strukturális alap-politika életbevágóan fontos a társadalmi és regionális egyenlőtlenségek megoldásához Európában, továbbá ahhoz, hogy változtatni lehessen mélyen gyökerező problémáin, és tenni az egyenlőtlenségek, a hátrányos megkülönböztetés és a társadalmi kirekesztés ellen.
- Míg a strukturális alapok támogatásait a leghátrányosabb helyzetű tagállamokra kell összpontosítani, ugyanakkor jelentős arányban elérhetőeknek kell maradniuk az eredeti 15 tagállam számára is.

Az NGO-k fokozott bevonása az alapok tervezésébe és irányításába jelenleg az EU kohéziós politikájának központi kérdése. Remélhetőleg az Egyesült Királyság továbbra is döntő szerepet fog játszani az alapokban, amelyek helyes irányításával a foglalkoztatási és társadalmi integrációs program céljai is elérhetőek.

Ray Phillips

aktivista, az EAPN SA akciócsoportja

Az NGO-k mint a folyamat szerves részei

Néhány hónappal az után, hogy 2004 júliusában közzétették a Bizottságnak a strukturális alapok rendelettervezetere vonatkozó javaslatát, az EAPN kiadott egy tanulmányt, amelyben határozottan üdvözölte a partnerség elvének az irányú kiterjesztését, hogy a civil társadalmat, az NGO-kat és az esélyegyenlőségi szervezeteket teljes jogú partnerként kezeljék a strukturális alap folyamatában. Az EAPN már régóta e kiterjesztés mellett kardoskodott, túllépve a civil társadalom melletti szociális partnerség klasszikus kereteit, és érvelt az NGO-k és a szociális partnerek bevonása mellett a strukturális alapok tervezésének, végrehajtásának, monitorozásának és értékelésének folyamatába. Az EAPN melegen üdvözölte a partnerségi elvet az általános

rendelet új 10. cikkében, mivel abban a partnerek között szerepel: „*minden más megfelelő, a civil társadalmat képviselő szervezet, a környezetvédő partnerek, civil szervezetek és szövetségek, amelyek feladata a férfiak és nők közötti egyenlőség előmozdítása*”.

Figyelembe véve a 10. cikk esetleges gyengítését az Európai Tanács részéről, az EAPN kiemeli az NGO-k jelentőségét a fejlesztési stratégiák és programok kidolgozásában és megvalósításában, és jelenleg a többi brüsszeli központú NGO-val együtt azért lobbizik, hogy a jogszabálysövegekben benne maradjon az NGO-k kifejezett említése.

N.M.

Az új tagállamok és a strukturális finanszírozás: egy magyarországi tapasztalat

Elég nehéz a strukturális alapok hatását önmagában értékelni, de talán még nehezebb a teljes körű értékelés. Annyi bizonyosnak látszik, hogy ha a strukturális alapokat eredményesen alkalmazzák, számos pozitív hatást fejthetnek ki. Ugyanakkor az is előfordulhat, hogy ha túl sok időt és energiát fordítanak az alapokhoz való hozzáférésre és a program végrehajtására, akkor ez végül összességében negatív hatással lehet arra a projektre, amelyre a támogatást az adott szervezetnek odaítélték.

Tényleg ilyen időigényes és bonyolult végrehajtási folyamatra van szükség?

Gyakori adminisztráció

A strukturális alapokkal foglalkozó civil szervezetként a mi tapasztalatunk a strukturális finanszírozásról Magyarországon az, hogy a különféle működő programokat lebonyolító ügyintéző hatóságok úgy viselkednek, mintha ők lennének a legfontosabb szereplői az egész beszerzési és végrehajtási eljárásnak, sőt, a teljes kohéziós politikának is. Természetesen feladatuk és felelőségük szerint nekik kell garantálniuk, hogy csak arra érdemes projektek kapjanak finanszírozást. De ezzel együtt, tényleg muszáj az egész végrehajtási folyamatot ennyire időigényessé és bonyolulttá tenniük?

Ha a munkaidőnek több mint a fele elmegy az adminisztrációs papírmunkára, nyilvánvaló, hogy kevesebb idő és pénz marad azon projekt célkitűzéseinek teljesítésére, amely a strukturális alapokból a támogatást elnyerte. A strukturális alapoknak a rászorulókat kell támogatnia, nem pedig azokat, akik a papírokat tologatják.

Milyen NGO-részvétel?

Az első Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) megtervezésében való részvételt illetően a nem kormányzati szereplőknek egyaránt biztosítva volt a lehetőség, hogy részt vegyenek a tervezési szakaszban. Igaz ugyan, hogy ez azt jelentette, hogy egy csaknem kész tervezetet kaptunk egy konferencián, amelyhez hozzáfűzhettük kiegészítéseinket vagy módosítási javaslatainkat.

Ami a közelgő Nemzeti Stratégiai Referenciakeretek tervezésében való részvétel kilátásait illeti, számos ernyőszerkezet – okulva a korábbi tapasztalatokból – egy nagyon innovatív projekttel állt elő annak érdekében, hogy biztosítsák, hogy hallathatják a hangjukat a közelgő Nemzeti Stratégiai Referenciakeretek folyamán. Ez az együttműködés azt tűzte ki célul, hogy maga a folyamat a lehető legnagyobb nyilvánosságot kapja. Ez nemcsak azt jelenti, hogy minden alkalmazási folyamat nyilvános párbeszédet igényel, hanem azt is, hogy egy partnerségi és együttműködési fórumnak a keretét alkotja.

A 15 szervezetből álló csoport, amelyben megtalálható a magyar Szegénységellenes Hálózat is, levelet írt a miniszterelnöknek hangsúlyozva a fő tevékenységeket, és szervezett egy sajtótájékoztatót. A koordinálatlan tervezési folyamat szimbólumaként egy halom üveggolyót szórtak egy sakkasztalra. Ki tud üveggolyókkal sakkozni?

Egyébként a szociális NGO-k és az egész szociális szféra jobb helyzetben van abból a szempontból, hogy részt vehet és kifejezheti az álláspontját. Ez főleg a nagyon jól szervezett szociális tervezési hálózatnak köszönhető, amely a minisztériumok között egyedülálló. Mi úgy látjuk, a jelenlegi folyamattal az a probléma, hogy a kijelölt határidőre be kell fejezni, a folyamat viszont állandóan el van maradva az ütemtervtől. A végeredmény pedig az, hogy a

folyamat utolsó fázisa – a nyilvános párbeszéd – gyakorta elmarad.

A politika befolyásolása és formálása

A szociális tervezés hálózata egyenrangú partnerként vonja be a szociális NGO-kat. Ilyenformán jelentős szerepet játszhatnak a folyamatban, de az alapvető kérdés az, hogy a szociális ágazat egésze képes-e lobbizni a céljai érdekében; ez a helyzet viszont régióról régióra változik.

A már említett együttműködés létrehozásával bizonyára képesek leszünk teljes körűen részt venni a politika kialakításában és befolyásolásában. A fő kérdés azonban továbbra is az, hogy ez a csoport képes-e eredményesen lobbizni a céljaiért.

Horváth Edina és Dandé István

Magyar Szegénységellenes Hálózat – az EAPN SA munkacsoportja

Hasznos linkek

A közösségi stratégiai iránymutatások

- Kohéziós politika a növekedés és a munkahelyteremtés szolgálatában: http://europa.eu.int/comm/regional_politika/sources/docoffic/2007/osc/050706osc_en.pdf
- Az EAPN válasza a közösségi stratégiai iránymutatásokra: www.eapn.org (EAPN-kiadványok)

Az új strukturális alapokról szóló rendeletek: Jelentések az Európai Parlamentből

Regionális Fejlesztési Bizottság - http://www.europarl.eu.int/committees/regi_home.htm (jóváhagyott jelentések):

- Jelentés az Európai Regionális Fejlesztési Alap, az Európai Szociális Alap és a Kohéziós Alap általános rendelkezéseit meghatározó tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatról
- Jelentés a Kohéziós Alapot létrehozó tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatról
- Jelentés az Európai Regionális Fejlesztési Alapról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatról
- Jelentés a határ menti együttműködés európai csoportosulásának (EGCC) létrehozásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatról

Foglalkoztatási és Szociális Ügyek Bizottsága

http://www.europarl.eu.int/committees/empl_home.htm (jóváhagyott jelentések):

- Jelentés az Európai Szociális Alapról szóló európai parlamenti és tanácsi rendelethez vonatkozó javaslatról

HÍREK EGYESÜLT KIRÁLYSÁGBÓL

A brit elnökség prioritásai

A brit kormánynak az elnökségre vonatkozó általános megközelítését először a februárban elkészült „Az EU kilátásai” című fehér könyvben vázolták föl, amelyhez Jack Straw brit külügyminiszter írt előszót. Elismeréssel szólva a világ iparilag legfejlettebb országait összefogó G8 csoport brit elnökségéről is, kijelenti: „2005 emellett döntő jelentőségű év lesz az EU és a nemzetközi közösség által a globális szegénység csökkentésére tett erőfeszítések szempontjából is”.

A brit elnökség tényleges megkezdésével és a nemleges franciaországi és hollandiai népszavazást, valamint a nem meggyőző luxemburgi csúcstalálkozót követően, számos további nyilatkozattal bővítették az elnökség weboldalát: www.eu2005.gov.uk.

Három főcím

Általánosságban a brit kormány prioritásai 3 fő címszó alá csoportosíthatók, ezek a gazdasági reform és társadalmi igazságosság, a biztonság és stabilitás, valamint Európa szerepe a világban.

A fentiek közül az elsőnek a feladatát így írják le: „Egy jobb munkahelyteremtésre, magasabb életszínvonalra és korszerű szociális védelemre képes Európa”. Az elején a célt a 2004. évi Kok-jelentés megvalósítása szempontjából jelölik ki. Ennek a jelentésnek a végleges változata félreérthetetlenül a gazdasági haladás elsőbbségét hangsúlyozta a szociális haladással szemben. Azoknak, akik közülünk bármilyen európai szociális agendából az azonnali hatást szeretnék látni, először is felhívnánk a figyelmét Tony Blair miniszterelnök

Európai Parlamentben mondott beszédének tónusára: „A kérdés nem a »szabad piac« Európája és a szociális Európa között dől el... Nincs választóvonal a gazdasági értelemben győzni kénytelen Európa és a szociális Európa között. A politikai Európa és a gazdasági Európa nem külön fedél alatt él. A szociális Európa és a gazdasági Európa célja az legyen, hogy fenntartsák egymást.”

A brit elnökség intézkedéseinek részleteit az európai szociális modell keretében az elkövetkező 6 hónapban a fontosabb mérföldkönek tekinthető események

A gazdasági növekedés és a foglalkoztatás javulása önmagában nem győzi le a szegénységet

tervezésén keresztül is értékelhetjük. Az EAPN-nel kapcsolatban álló önkéntes és közösségi csoportokat vontak be köztisztviselőkkel együtt a két kiemelt, a Munka- és Nyugdíjügyi Minisztérium szervezésében megvalósuló rendezvény tervezésébe: ezek a Társadalmi Integráció kerekasztal Glasgowban, október 17–19. között és az Európai Szociális Alap konferenciája Manchesterben, október 14-én. Az előbbinél elhatározták, hogy bevonják a szegénységben élők negyedik találkozóján részt vevő brit delegáció tapasztalatait; az utóbbi esetében pedig úgy döntöttek, hogy nemcsak meghívják egy egész sor önkéntes/közösségi ágazatbeli szolgáltatót, hanem ezenkívül bemutatják még az ESZA globális segélyek végrehajtását az Egyesült Királyság által, a londoni *Fast Forward* projekt keretében, ami eddig már több mint 4000, terepen működő csoportot vonzott magához.

Az angliai EAPN nyilatkozata

Sok más fontos tevékenységén kívül, az angliai EAPN alig várja, hogy vendégül láthassa a fő kormányzati szereplőket az EAPN közelgő liverpooli közgyűlésén, november 23–26. között. Az NGO-k részére egy különleges Nyílt Nap ünnepséget rendezünk 23-án, szerdán, ahol reményeink szerint a közgyűlés korán érkező küldötteinek alkalmuk lesz arra, hogy találkozzanak jó néhány brit aktivistával, akik az Egyesült Királyság mind a 4 nemzetét képviselik.

Hogy mindjárt az elnökség kezdetén megadjuk az alaphangot, az angliai EAPN időközben sajtóközleményt adott ki „A szegénység elleni

küzdelem legyen Európa szívében” címmel, amelyben az angliai hálózat felszólítja Tony Blairt, hogy biztosítsa, hogy a „tegyük múlttá a szegénységet” ígéret arra a 68 millió emberre is vonatkozzon, akiket Európa-szerte még mindig érint a szegénység.

Az Európai Parlamenthez intézett beszédében Blair miniszterelnök úr kijelentette, hogy hisz *„az erős és gondoskodó szociális dimenzióval rendelkező Európában. Soha nem tudnék elfogadni egy olyan Európát, amely egyszerűen csak egy gazdasági piac.”* A szegénység legyőzését a haladás és az Egyesült Királyság elnökségének középpontjába helyezve, a munkáspárti kormány biztosítani tudná, hogy az EU a leginkább rászorulóknak érdekében tevékenykedik, és részben visszaállíthatná az európai projekt igencsak megtépzott hitelét. Az angliai EAPN felszólította az Egyesült Királyság kormányát, hogy használja ki az elnökség adta lehetőséget, és egyértelműen kötelezze el magát egy olyan Európa mellett, ahol a gazdasági növekedés kényszerét tartalmazó kiegyensúlyozza az összetartóbb társadalom felé való haladást.

A brit kormány elkötelezettségét meg fogja mutatni az alábbiak révén:

- Biztosítja, hogy a „döntő csapást mérni a szegénységre” cél 2010-re a lisszaboni napirend bármilyen felülvizsgálata során központi elem maradjon. Ezt a célkitűzést nem szabad feláldozni a gazdasági növekedésért folytatott versenyben.
- Támogatja a szociális szolgálatok mentességét a szolgáltatásokról szóló irányelv hatálya alól. A szociális szolgálatok kulcsszerepet töltenek be a társadalmi integráció előmozdításában és a jogokhoz való hozzáférésben. Amikor a Bizottság felülvizsgálja a szolgáltatási irányelvet, Nagy-Britanniának biztosítani kell, hogy a szociális szolgálatok által betöltött fontos szerepet megvédik a gazdasági versenytől.
- Olyan folyamatokat rendszeresít, amelyek a részvételi demokrácia és a jó kormányzás révén segítik az elmozdulást egy demokratikusabb EU felé. A kormánynak fel kell használnia az elnökséget arra, hogy biztosítsa, hogy az NGO-kat egész Európában – egy egyenlőbb részvételre és nyitottságra épülő Európai Unió felé tett lépésként – bevonják a lisszaboni nemzeti reformprogramok megfogalmazásába, végrehajtásába és értékelésébe.

Tegyük múlttá a szegénységet az EU-ban is!

Amikor az Egyesült Királyság július 1-jén átvette az EU elnökséget, Peter Kelly, az EAPN nagy-britanniai összekötő csoportjának munkatársa azt nyilatkozta: *„Az Európai Unió még mindig távoli, és a legtöbb Nagy-Britanniában élő ember életéhez és gondjaihoz látszólag nem is kapcsolódik. Sok emberben az EU kizárólag a felfoghatatlan alkotmányokat, a mezőgazdasági támogatásokat és a bürokráciát idézi fel. Tony Blairnek igaza van, amikor azzal érvel, hogy az Európai Unió kulcsfeladata az emberek életének javítása, ezért a hitelesség visszaszerzése érdekében Európa vezetőinek újja kell építeniük a kapcsolatot az emberekkel.*

A brit elnökségre az Európai Unió fennállásának kritikus pillanatában kerül sor, amikor szinte vitát kell folytatni az előrevezető útról. E vita vezetőjeként az Egyesült Királyságnak fel kell ismernie, hogy a gazdasági növekedés és a magasabb foglalkoztatottság egymagában nem képes megoldani a szegénységet. Ha az Egyesült Királyság Európa szívébe szeretné belopni magát, és igazi vezető kíván lenni, akkor szociálisan, egyszersmind gazdaságilag életképes jövőképet kell Európa elé tárnia. A kormánynak mindenképp felelősnek kell lennie arra, hogy megmutassa, szemlélete miként tud hozzájárulni ahhoz, hogy a szegénység a múlté legyen – nemcsak a fejlődő országokban, hanem az Egyesült Királyságban és egész Európában”.

Ray Phillips

aktivista, nagy-britanniai EAPN

Az integrációs NAP felhasználása a „Hallasd a hangod” programban

A szegénységet és a társadalmi kirekesztettséget már megtapasztalt emberek véleményének és élményeinek meghallgatása a szegénységellenes politikák kidolgozása során az EAPN hálózatok munkájának középpontjában áll. Igaz ugyan, hogy ezt nagyon sokszor sokkal könnyebb kimondani, mint megtenni!

Az EAPN hálózatai Nagy-Britannia mind a négy nemzetisége körében szorosan együttműködnek más szegénységellenes NGO-kkal annak érdekében, hogy a Társadalmi Összetartozás Nemzeti Cselekvési Terv (National Action Plan - NAP Inclusion)

segítségével a szegénységet megélő emberek ne csak helyi, nemzeti szinten is hallathassák a hangjukat. Az EAPN együtt dolgozott a nagy-britanniai Szegénységellenes Koalícióval (UKCAP) egy szociálpolitikai munkacsoport létrehozása céljából, amelynek szerepe, hogy együttműködjön a társadalmi összetartozásról szóló NAP-ért felelős kormányhivatallal. Ezt a munkacsoportot széles körben támogatják a szegénységellenes NGO-k, köztük az Age Concern, az Oxfam, az ATD Fourth World, valamint a brit Fogyatékosági Fórum.

A részvétel eszközkészlete

Amíg a munkacsoport azon dolgozott, hogy segítse a vita kialakulását olyan fontos politikai kérdésekről, mint a jövedelem kielégítő volta, az adósság, a dolgozó szegénység, ennek egyik legfőbb eredménye a „Hallasd a hangod” projekt lett. A részben az Európai Bizottság által finanszírozott „Hallasd a hangod” célja, hogy a szegénységet megélő emberek számára is biztosítsa, hogy szavuk lehessen a következő társadalmi összetartozásról szóló NAP program kidolgozásakor. A közösségi alapú szervezeteket egy részvételi eszközkészlet segítségével ösztönözték műhelytalálkozók szervezésére, amelyek eredményeit be fogják építeni a 2006–2008. évi társadalmi összetartozásról szóló NAP program kidolgozásakor. Ez a folyamat fogja biztosítani, hogy azok is hallathassák hangjukat, akiket társadalmunkban gyakran elhallgattatnak. Reméljük, hogy az ő bevonásuk segíteni fogja a szegénységellenes hálózatok erősítését, és új lendületet ad a szegénységellenes politikai döntéshozatalnak Nagy-Britanniában. Bővebb információkért a „Hallasd a hangod” projektről lásd: www.ukcap.org/getheard

Peter Kelly

Skóciai Szövetség a szegénység ellen, az UK EAPN nevében

Az EAPN egyesült királysági hálózata

Összhangban az Egyesült Királyság kormányának jogkör-átruházási modelljével, a brit EAPN tevékenységeit egy laza, 4 nemzetből álló infrastruktúrában végzi. Ez a könnyed, átfogó keretszervezet az EAPN UK összekötő csoport (UKLG). A már bevált hagyományt követve, amely szerint a 4 nemzeti hálózat egy kétéves ciklus során felváltva látja el a képviseleti és titkársági feladatokat, 2004–2005 folyamán az angliai hálózat tölti be a koordinátor szerepét, majd a soron következő EAPN Közgyűlésen, Liverpoolban Skócia veszi át a stafétabotot. Az UKLG alapító tagjai:

- Észak-Írország Szegénységellenes Hálózata, NIAPN – tagokkal finanszírozva (Frances Dowds, fejlesztési koordinátor, frances@niapn.org)
- A Skóciai Szegénység Szövetség, SPA – tagokkal finanszírozva (Peter Kelly, igazgató, peter.Kelly@povertyalliance.org)
- Cymru Szegénységellenes Hálózat, APNC – ideiglenesen finanszírozva (Louis Loveland, louise@gellideg.net)
- EAPN Anglia – ideiglenesen finanszírozva (Clare Caves, clare@cefet.org.uk)

Az év során az UKLG tevékenységeinek részét képezték a 4-nemzeti szinten a nagy-britanniai Szegénységellenes Koalícióval (UKCAP) közös kezdeményezések a Társadalmi Integráció Nemzeti Akciótervvel kapcsolatos ügyekben; valamint a Harmadik Szektor Európai Hálózatával közös kezdeményezések az európai strukturális alapok tekintetében, a Nemzeti Foglalkoztatási Akcióterv kapcsán felmerülő kérdésekben.

Ray Phillips

az EAPN Elnökségének brit képviselője
rayp@lvstc.org.uk

A Hálózati Hírek célja, hogy egyes konkrét témákról vitát kezdeményezzen. Az itt kifejtett vélemények nem feltétlenül tükrözik az EAPN álláspontját. Ha jelen szám tartalmával kapcsolatban észrevétele van, küldje el e-mailben a team@eapn.skynet.be címre.

Főszerkesztő: Fintan Farrell

A kiadásért felel: Vincent Forest

EAPN, rue du Congrès, 37-41 (Box 2) – B-1000 Brüsszel, Tel.: +32 2 230 44 55 – Fax: +32 2 230 97 33 – E-mail: team@eapn.skynet.be – Weboldal: www.eapn.org

Az Európai Bizottság támogatásával